

UJ

KELETI

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Hajdenod Centralbureau
für Mitteleuropa
I. N. W. 15.
Str. 8.

Zsidók és magyarok

Véleményünk a magyar szervezkedésről, nem egyszer megintuk ehelyütt is, hogy természetes és szükséges. Mi a nemzeti kisebbség felfogását valljuk: politikából, érdekből, önzetlen önzésből ugyanazokat a szabadságjogokat kívánjuk a magyar kisebbségnek, mint amelyeket a zsidó kisebbségnek. Nekünk minden kisebbség természetes szövetségeseink és fegyvertársunk, ha sváb, ha szász, ha magyar vagy bolgár. A magyarságnak ezt a mai szervezkedését is a becsületes elvűség barátságával fogadjuk. De ezen túl fentartjuk magunknak a kritikát, különösen azon a vonalon, ahol a magyar szervezkedő mozgalom érintkezik, sőt surlódik a zsidó nemzeti mozgalommal és ahol ezt a vonalat átlépni igyekeznek. Mielőtt ezt tennénk, meg kell állapítanunk, hogy a magyar szervezkedés, minthogy a kisebbségi jogok demokrata szellemében született, csak a megértés és a demokrácia jegyében folytatható. Szerintünk sem egészen mindegy, ha a magyarságnak józan, progresszív gondolkodású, az életben nyitott szemmel járó vezetéi vannak, vagy pedig olyanok, akik a régi ideológiával még ma sem tudják szakítani és ami új bennük, csak megváltozott formája a reakciónak. Amivel korántsem azt akarjuk mondani, mintha a magyar szervezkedés mostani vezetői reakciók lennének, hanem arra az időre, amikor megszűnik a szép szavak szezonja és az új emberek munkához kezdenek.

Számunkra a mai szervezkedő nagyjúlést érdekes és komoly megnyilatkozást hozott. Sándor József, az Emke alelnöke a statisztika súlyos számadatait vonultatta fel a magyar kisebbségi mozgalom erejének igazolására. E demonstrációs művellet persze nem történhetett meg anélkül, hogy a zsidó-magyar kérdés föl ne kavartassék. Hányan vannak magyarok Romániában? — kérdezte Sándor. A népszámlálás és a valószínűségi adatok szerint kétféle négyezer. De ha le is számítjuk a vitás tételeket, így a százhetvenkilenc ezer főnyi zsidóságot is, még mindig marad kétféle magyar. Ez eddig rendben is volna. A statisztika ugyan nem pontos, mert nem százhetvenkilenc ezer zsidó él Erdélyben és a kapcsolatos részekben, de legalábbis kétszerennyi. De ez nem fontos, mert tévedés s a tévedések még nem tények. A fontos az volna, ha a magyarság vezetői végre valahára mégis csak leszámítanák, ami föltétlenül leszámítandó s a zsidók nélkül csinálnák meg a maguk politikáját. De nem ez történik. Sándor József tiltakozik az erőszakos levonás ellen, a zsidóságot szerinte nem lehet a magyarságtól elválasztani, mert nem külön nemzet, mint ahogy ezt a román politikai konjunktúra és mi nemzeti zsidók hangoztatjuk, csak külön vallás, hiszen komoly történelmi kutforrások és hagyományok bizonyítják, hogy a zsidók Árpáddal egyidejűleg jöttek be a Vereckei-szoroson mint a magyarokkal testvér kazárok és ezer éve birják az országot.

A szempont nem tulságosan új, de most úgy hat, mint valami nagy újdonság. Mert odaát Magyarországon nem nagyon hangoztatják, hogy a zsidók testvérei a magyaroknak, csak a vallásuk más, nem nagyon hangoztatják, hogy együtt jöttek be a hódító magyarokkal és az országot ezer éve birják, ellenkezőleg, nagyon is éreztetik vele, hogy idegen és jöttment. Amivel nem akarjuk megvádolni a magyarság itteni vezetőit, hogy egyébként az odaatról való szempontok szerint igazodnak, csak szerényen a figyelmükbe ajánljuk, milyen

érdekes ez a kettős szempontu zsidóprobléma, milyen másként értelmezik ott, ahol a magyarság az uralkodó tényező és milyen másként itt, ahol a magyarság kisebbségi jogokért harcol. Abban tökéletesen igazuk van a magyar vezéreknek, hogy amikor a szabadságjogokat kell megadni, nem kegyről van szó, hanem a békeszerződésben biztosított jogokról. Amikor ezt ilyen határozottan és tömören kimondották, ugyancsak súlyos okkal döntöttek el a zsidókérdestről is. A zsidó kisebbség jogairól szintén a békeszerződés gondoskodik. Nos az a békeszerződés, amely dönt a magyarság mellett, dönt a zsidó nemzeti kisebbség mellett

is. És a zsidókról nem is csak az egy trianoni békeszerződés klauzulái gondoskodnak, de a többi békeszerződés is. Nekünk teljesen mindegy, bekerültek-e a központi választmányba demonstratív zsidók, mindegy, hogy zsidóval-lásu magyaroknak, vagy akár kazároknak nevezik is magukat, a zsidóság ma már külső konjunkturától menten, lelki és történelmi szükségességéből a maga nemzeti útjára tért, onnan az olyan politikai loreley-daloktól, hogy „testvér vagy! magyar vagy! kazár vagy!” sem hagyja magát eltántorítani, mert rég túl van már a szép szavak szezonján: szemé a célon és biztós lábbal masiroz előre.

Koplatózzák a föld szabad forgalmát

A kormány engedélyeket fog tenni a parasztpártnak — Az agrárreform vitája

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, jul. 6. Az agrárreform vitája során a kormány most fontos módosításokat tett magáévá, amelyekkel a földbirtokok forgalmát teljesen megköti. Megállapítja a birtokmaximumot, amely gazdát cserélhet és minden esetben biztosítja az állam elővételi jogát.

A legtöbb ellentétre és támadásra okot adó pontra: a kisajátítás árra nézve a kormány tárgyalásokat kezdett a parasztpárttal.

A helyi politika híradásai következők:

A kamara ülése

A kamara mai ülését Zamfirescu elnök nyitja meg. A napirenden levő agrárreform 101—117. pontját minden módosítás nélkül elfogadják. A 118. ponthoz Cuza pótvajlaslatot terjeszt be, mely szerint az eladásra kerülő birtokoknál az állam részére elővételi jogot kíván, hogy ez által meglehessen akadályozni a birtokok idegen kézre kerülését. A kamara ehhez hozzájárul. Sinianu ugyancsak pótvajlaslatot terjeszt be, mely szerint legfeljebb 25 hektárt lehessen eladni. A kamara elvben hozzájárul.

Garoflid miniszter összefoglalja a két pótvajlaslatot és javasolja, hogy a 118. pontot szerkesszék át. Averescu ugyanilyen értelemben beszél. Jorga tiltakozik ellene, mert szabályokba ütközik. Ha a kamara — úgymond — egyszer már elfogadta a pontot, úgy az nem szenvedhet változást, hanem a két módosított javaslat a 118. pont mellett mint A) és B) pont szerepelhet. E körül vita támad, végül is az ellenzék elfogadja Garoflidnek a 118. pont átdolgozására vonatkozó előterjesztését. A pontot azonnal ki is adták az agrárbizottságnak, amely egy fél órai időt kapott az átszövegezésre. Erre az időre a kamara ülését felfüggesztették.

A szünet után Garoflid miniszter felolvassa az újonnan szerkesztett 118. pontot, melyszerint az eladásra került birtokoknál az állam elővételi jogot nyer s az eladási maximumot hegyes vidéken 25 hektárban, síkságon pedig 100 hektárban állapítja meg. Sinianu tiltakozik az eladási maximum túlmagas volta ellen és kéri javaslatának elfogadását. Mihalache kéri, halasszák el a 118. pont tárgyalását. A többség e pontot megszavazza.

Minisztertanács

Ma minisztertanács is volt, amely folyó-ügyekkel foglalkozott. Tárgyalták a Vaskapuzsigetek lakóinak kérését különböző gazdasági előnyök tárgyában. A minisztertanács megbizta a külügyminisztert, tanulmányozza e szigetek régi statutumait, azután tegyen jelentést. Ezután a kolozsvári magyar gimnáziumok egyikében történt törvényellenességről volt szó,

melyre vonatkozólag a minisztertanács a szükséges intézkedéseket megtette. Averescu miniszterelnök bejelentette, hogy szabadságra utazik, mire a minisztertanács Take Jonescut bizta meg a kormányelnök helyettesítésével. A többi miniszter szabadságának ügyét a holnapi minisztertanács fogja elintézni.

Take Jonescu elégtételt kér Titulescutól

Ismeretes, hogy a külföldön tartózkodók földbirtokának a kisajátítás alól való mentesítése ügyében éles ellentét keletkezett Take Jonescu külügyminiszter és Titulescu pénzügyminiszter között. Titulescu a kamarában nyíltan dezavualta Take Jonescut. Az affért, amelyet igyekeztek kimagyarázni, még most sem intézték el. Az Izbanda közlése szerint Take Jonescu azt kívánta, hogy Titulescu nyilvánosan vonja vissza kijelentéseit. Ennek pénteken kellett volna megtörténnie, de Titulescu eltejejtett megfelelő elégtételt adni. A lap ezután kíváncsi arra, hogy egyik vagy másik levonja-e a következményeket.

A „Dacia” tudnivaló, hogy Averescu miniszterelnök és Take Jonescu külügyminiszter között is nézeteltérések merültek fel még pedig akörül, hogy ki kísérje el a királyi párt külföldi útjára. A konfliktus még nem simult el s ezért a királyi pár utazása, mely július 20-ára volt tervezve, bizonytalan időre halasztást szenved.

Maniu és Bratianu megegyezett

A kormányhoz közelálló Indreptarea ma esti számában a következőket írja: Szükségtelen, hogy Maniu, Pop-Ceicsó és Popovics ezután is cáfolgassanak. Teljesen bizonyos tény, hogy Maniu és a többi nemzeti párti vezérek teljes és végleges megegyezésre jutottak a liberális párttal. Ezt a lehető legjobb forrásból tudjuk. Maniu megegyezett Bratianuval, épügy Vajda is meggyőződött az ország érdekeire való tekintettel ilyen megegyezés szükséges voltáról. Maniuéknak most kötelességük felvilágosítani azokat a pártokat, amelyekkel tegnapig együtt haladtak és amelyeknek irántuk hangoztatott bizalma elenyészik abban a pillanatban, mihelyt nyílt kártyákkal játszanak.

A kormány tárgyal Mihalacheval

Averescu miniszterelnök, Garoflid földmívelésügyi miniszter és Mihalache a parasztpárt vezére ma hosszabb megbeszélést folytattak a kisajátítási arakról. Már az a tény, hogy Mihalache, mint a parasztpárt vezére, tárgyal a kormányférfiakkal, arra enged következtetni, hogy a kormány engedményeket szándékozik tenni.

Kritika Sir Herbert Samuel beszédéről

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Jeruzsálem, jun. 30. Az Uj Kelet megírta, hogy az angol király születésnapján, június huszadikán Sir Herbert Samuel politikai beszédet tartott, amelybe belekapcsolta a jaffai eseményeket. A beszéd hangja olyan volt, amely alkalmas a Balfour-deklaráció elértéktelenítéséhez. A beszéd szerint a deklaráció értelme: a zsidóknak, akik olyan népet alkotnak, amely az egész világon el van szórva s amelynek fiai szívükben gyakran fordultak az ország felé, legyen meg a lehetőségük, otthonukat itt megalapozni s hogy az ország jelenlegi lakóssága helyzete által megállapított arányban egyesek Palesztinába jöhessenek. A bevándorlás — ugyan — egyelőre fölfüggesztett, a kormányzat intézkedései értelmében azért ma is Palesztinába utazhatnak: 1. Turisták, akik nem akarnak három hónapnál tovább tartózkodni az országban; 2. független, jómódu emberek; 3. szakemberek, akik szakmájukat akarják folytatni; 4. palesztinai lakósság hozzátartozói; 5. emberek, akik megállapodott munkakörbe jutnak.

A cionista bizottság jeruzsálemi elnöke a beszédet, amely a sajtóban nagy visszhangot keltett és különböző kommentárokat adott alkalmat, a világszervezet nevében éles és határozott hangú választ tett közbe a proklamáció formájában. E proklamáció többek között ezeket tartalmazza:

„A kormányzó beszédét a palesztinai zsidó jüsuu, a szefárdok és askenázek egyaránt nagy elkeseredéssel fogadták. Beszéde első részében, amelyben az ország nevelésügyét tárgyalta, olyan kellemetlen hangot használt, amelyet vissza kell utasítani. Egyetlen szóval nem említette a nagy zsidó művelődési akciókat, noha ebben az országban csakis a zsidók tartják fenn a nép, zene és kereskedelmi iskolákat. A kormányzó beszédének további részében a politikai helyzetet tette szóvá és a Balfour-deklarációra olyan értelmezést adott, amely a témáról írottakat és illetékes helyről mondottakat nem fedi. A kormányzó többek között kijelentette, hogy az angol kormány soha nem fog beleegyezni abba, hogy az arabokat a szent helyektől megfosssa, vagy hogy az országot tőlük elvegye. Azt is mondotta, hogy Anglia nem akar zsidó kormányt kinevezni olyan célból, hogy az a mohamedán és keresztény többség fölött uralkodjék. A kormányzó azonban elmulasztotta hozzátenni, hogy a zsidó nép soha ilyen

kívánságokkal nem állott elő. A zsidók és arabok közötti béke megalapozásának nem helyes módja ez. A beszédben szó van még azokról a lépésekről, amelyeket meg kell tenni, hogy a mohamedán és keresztény lakósságot meggyőzzük arról, hogy az angol kormány tisztességgel járt el. Am egy szóval nem emlékezett meg arról, hogy az angol kormány hogy gondolja ezentúl a zsidó lakósság védelmét. Az országban mindenki tudja, hogy a legtöbb közigazgatási osztály élén angol tisztviselők állnak, míg a közegészségügy és pénzügy irányítása arab kezében van.

Elvártuk volna, hogy a békés zsidó lakósság megtámadása után a kolóniákban, ahonnan a zavargások kiindultak, hogy ott az igazságszolgáltatás minden alkalmat meg fog ragadni a bűnösök kikutatására és megbüntetésére. Ehelyett zsidókat büntettek meg, olyanokat, akik biztak az angol kormány ígéreteiben, bejöttek az országba, hogy itt véglegesen megtelepedjenek. A kormányzó beszéde azonban úgy hangzott, mintha a zavargásokat zsidók rendezték volna és őket éri a büntetés, holott igazság szerint az arab rendőrséget kellett volna megfenyítenie.

A kormányzó a benszülőttek közötti békét óhajtja. Ezzel mi is egyetértünk, de Sir Herbert Samuel ne felejtse el, hogy Palesztina lakói között zsidók vannak és hogy az egész világ zsidósága Sir Herbert Samuel felé tekint, tőle várja a békét és az igazság érvényesülését. Az igazságnak a zsidó és nemzsidó lakóssággal szemben érvényesülnie kell.

E nyilatkozat kemény, bátor hangjával széles körben feltűnést és megaláztatást keltett. Palesztina zsidósága komoly politikai tényező, amely semmi körülmények között nem tűri, hogy jogai bármely helyről is megsorbittassanak. A palesztinai zsidóság minden illetékes tényezője összefog és a zsidó ügy igazságának védelmében mindent elkövet, hogy az ország fejlődésében beállt zökkenés elmúljon, hogy az ipar, a földművelés és a kereskedelem olyan körülmények közé kerüljön ismét, amely az ország újjáépítése és fejlődése zavartalanul biztosítsa.

Béke Németország és Kína között

Páris, jul. 5. (Damian.) Pekingi jelentés szerint a kínai nemzetgyűlés ratifikálta a Németországgal kötött békeszerződést.

Az angol flotta védelmezi Konstantinápolyt

A görögök offenzívát indítottak — Bolgár delegáció Konstantinápolyban

Páris, jul. 5. A görögök offenzívája, amelyet olyan lármásan jelentettek be a görög lapok, tegnapelőtt megindult. Ettől az offenzívától függ Görögország sorsa Előzsiában. Ha ezt az offenzívát se tudja sikerrel végrehajtani a görög hadsereg, Görögország végleg elvesztette a háborút és kénytelen lesz a szövetségesek közvetítését kérni a béke megkötésére.

Athéni jelentések szerint a törökök első hadieredményeit máris sikerült a görögöknek kiegyensúlyozniok. Az offenzíva azonban egyelőre mitsem változtat azon, hogy Kemal pasa csapatai közvetlenül Konstantinápoly előtt állanak. Azzal, hogy Izmid a törökök birtokába jutott, szinte teljesen felszabadult az ut Konstantinápoly felé. Viszont Konstantinápoly katonai védelme sokkal gyengébb, semint hogy allentálli tudjon Kemal pasa hadserege támadásainak.

A „Matin” jelentése szerint Konstantinápolyt már védelmi állapotba helyezték. Nem tartják valószínűnek, hogy a görögök támadása ezen a vonalon változtatni tud a katonai helyzetet.

Valószínű, hogy néhány nap múlva az egész fronton fellángol a harc, mert egy a görögök, mint a törökök lázasan készülődnek. Konstantinápolyi jelentés szerint kemalista csapatok állítólag már elérték Konstantinápolyt az azt a semleges zónát, melyet a szövetségesek megjelöltek. Ez valószínű is, mert az angol kormány megtette az intézkedéseket, hogy Konstantinápolyt a kemalista csapatok esetleges támadása elől megvédje. A Malta-szigeténél állomásozó angol hadiflotta utasítást kapott, hogy induljon el Konstantinápoly védelmére.

Szóliából érkező táviratok szerint a jövő hét közepén egy bolgár bizottság utazik Konstantinápolyba, hogy ott a kisázsiai háború következtében támadt új helyzetről tárgyaljon. A bolgárok már régen arra törekednek, hogy Törökországgal közéletet teremtsenek. Ezzel azt remélik, hogy politikailag megerősödnék Görögország és Jugoszlávia gyűrűjében. Bulgária lépését siettetette az a tény is, hogy az angorai kormány jóindulattal néz bizonyos bolgár aspirációkat.

Támár

— Kis regény —

Írta: Giszkalay János (3)

— Havajjon idegenek-e? — kérdezte Juda és kezét Chira vállára tette.

— Nekem nem, — sietett mindjárt kijelenteni Chira. — Ugye, hogy együtt nevelkedtünk és örömben, bánatban, hát miért volnál nekem idegen. De már a többiek, az ország lakóssái, az más.

— Ugy, ugy, derék Chira, az más, — bólogatott kissé gúnyosan Juda.

— És rossz néven veheted-e tőlük? — kérdezte Chira. — Törvényeitük nem az ország törvényei, szokásaitok idegenek tőlünk, isteneinknek nem áldoztok és kaldeusoknak meg ebreusoknak mondjátok magatokat, holott már dédapátok is itt lakott. Meg aztán olyan nagyon vigyáztok rá, hogy valamiképpen össze ne keveredjete velünk. Tíz napi járóföld tévén a folyamköz, mégis, ha házasodni akartok, onnan hoztok feleséget, ahelyett, hogy az ország leányai közül választanátok. Igaz, hol van az ifju menyasszony? Hoztam néki vagy tíz fehér bárányt és tíz fehér kosokot és két fehérszörny nyerges öszvért, tízesvértüket nászi ajándékba.

— Ott, a sátorában, abban a kerekben, a dombon, — mutatott Juda, Támár sátora felé. — Épen arrafelé tartunk, de talán most ne háborgatnók. Tudod, estére sok minden vár rá, — hát hadd pihenjen addig.

— Igaz, — mondotta Chira és elgondolkodott. — Látod, ebben is olyan mások vagytok ti, mint mi. Ugy vigyáztok az asszonyai-

tokra, ugy kényeztetitek, cifrálgatjátok őket, mintha...

— De aztán szépek is a mi leányaink, — vágott közbe mosolyogva Juda, — igaz-e Chira testvér.

— Igaz, igaz, — hagyta rá Chira, — szépek és kacagó az ő beszédjük, mint a pacsirta hangja, mikor hajnalidőn dalolva szántja a napsugaras eget. És furcsa dolog, mégis, ugy szeretnek anyává lenni.

A két férfi épen akkor érkezett a menyasszony sátora elé.

— No látod, — mondotta Juda. — Rátaláltál az egyik okra, amiért hétnapi járóföldről, a folyam közéből házasodunk mi és nem igen tudunk összerokonulni véletek.

Chira értelmetlenül nézett Judára.

— No igen, — magyarázkodott Juda, — nálatok cél a esők, nálunk csak eszköz. Diadalmas, mámorba ejtő szerelmes jó eszköz új világok teremtésére és bűnös mielőttünk az az asszony, akinek természetlen a méhe.

— Támárnak még nincsen gyereke? — kérdezte az adullámi Chira.

— Nincsenek, — mondotta Juda és elkomorodott. — Holott már másodszor lesz asszony a szegény leány. Tudod, először Gér fiannak volt a menyasszonya. De Gér meghalt a menyegző éjszakáján. Gyöngye legény volt az én Gér fiam, beteg a teste, lelke — és béke immár véle. Most a másik fiamhoz adom Önánhoz. Ezzel is meglátogattam engem az én istenem. Olyan sápadt, vézna, hogy rá se önmerek benne a véremre. Látod Chira, az előbb fölpanaszoltad, hogy nem igen házasodunk össze az ország népével. Hát tudod, én ide-

való lányt vettem feleségül. Az adullámi Suának, a te szomszédodnak a lányát, Alitot. Gondolom magad se igen örültél neki, hiszen te is vetélkedtél érte. És Ruben bátyám felesége is kanaáni asszony. De hát hiába, nincsen abban semmi jó, ha idegen vérték egyesülnek szerelemben. Betegvértü korcs utódok származnak belőle. Nézd meg az én fiaimat. Gér már meghalt. Önánt még ember nem halotta nevetni és ugy mared maga elé, mint akit a Rossz szállott meg. A kisebbik meg, a Sela, már házasulandó korban volaa ő is, — de hát gondolni se lehet még rá. Hat éves koromban is már emberebb ember voltam mint ez, holott tizenöt éves.

Chira hirtelen megállott és Judára nézett. Juda kelletlenül rázta fejét. Sétáló jártukban épen megállottak Támár sátora előtt. Juda azt hihette, hogy pásztor barátja mégis csak be akar lépni, hogy üdvözölje a menyasszonyt, de Juda ezt semmiképpen se szeretne volna. Tudta, hogy Támár most pihen vagy talán öltözködik, talán izgatott lélekkel, dobogó szívvel készülődik az estére és illetlen dolognak tartotta megzavarni menyasszonyosága utolsó óráit. De Chirának eszébe se jutott ilyesmi. Valami egészen más volt az, ami hirtelen megállásra késztette. A sátorközök egyenes utcáján, kimutatott a messzeségbe és barna arcán kérdő meglepődés tükrözött. Juda odanézett a mutató kéz irányába, tenyerét szemefőle emelte, fejét előre nyújtotta és szemét ugy furta bele a messzeségbe, mintha tekintetével akarván fölenni, magához huzni a távot. Aztán megdöbbenve egyenesedett ki és hatalmas marka erősen megszorította Chira karját.

Megalakult a Magyar Szövetség

Országos gyűlés Kolozsváron — Báró Jósika
Sámuel lett az elnök — A munkaprogram

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A magyar nemzeti kisebbség országos szerveződésként ma délelőtt tartották meg Kolozsváron a ref. teológia disztermében. A gyűlés résztvevői között nagyszámban voltak a vidéki delegátusok is. A mai nyilvános értekezletet megelőzőleg tegnap délután elértekezlet volt, amelyen a különböző pártfőnökök képviselői a programponthoz megtették észrevételeiket s így a mai gyűlésen már egységes javaslatokkal és tervekkel jelentek meg a szervezkedés vezetői.

A megnyitó

Az országos értekezletet dr. Grandpierre Emil volt kormánybiztos nyitotta meg, aki vázolta a szervezkedés szükségességét és céljait. A nagy katasztrófa után — mondotta — másfélmillió magyar forró vágya kíséri e közgyűlés lefolyását. A magyarságnak olyan erős, egységes szervezetre van szüksége, amely felüláll minden párt- és osztálykülönbségen. Nem kell keresnünk a szervezkedés formáját, mert maga a békeszerződés jelöli ezt ki: nemzeti kisebbség. Felelni akar arra a kérdésre, hogy miért késlekedtek a szervezkedéssel így sokáig. Számos oka van ennek, de egyre rá kell mutatni arra, amely tőlünk függött.

— Mi egy ősi, történelmi multu és nagy-kulturájú államnak voltunk polgárai — mondotta — ahhoz tartozunk mindaddig, amíg a mi elhatározásunktól független erő által le nem csatoltattunk annak az államnak testéről. Mind- ezideig nem volt szabad jelét adnunk annak, hogy a mi hozzájárulásunkkal történt ez a lecsatolás. Most azonban elérkezett az ideje annak, hogy megtegyük az első lépést. Tesszük ezt nyíltan, becsületesen, emelt homlokkal, szilárd elhatározással, az állam szuverenitása alatt, ezzel a meggyőződéssel, hogy a magyar nemzeti kisebbség nyugodt elhelyezkedése az államnak is legalább ugyanakkora érdeke. Itt állunk azzal a tudattal, — fejezte be megnyitóját — hogy mi itt ebben az országban, amelyhez ezredéves kultúra és ezeréves hagyomány fűz bennünket, mi itten idegenek nem vagyunk, nem is voltunk és nem is lehetünk soha. Az a különleges kultúra, amely itt van,

— Csönd, egy szót se, — mondotta Juda fojtott hangon. — A menyasszonysátorra mutatott. — Ugy látszik valami baj van. Nem akarom, hogy észrevegye.

És most már mindakettlen szótlannul állottak oda a sátrak utjának közepére és feszülten vártak. A dombok között kigyózó gyaloguton egy fekete teve üggett vad iramban a sátrak felé és messziről is látszott, hogy a rajta ülő ember kegyetlen korbácsütésekkel hajszolja egyre vadab vágtatásba.

— Ez Jórám, az öreg tevehajcsár — mondotta Juda. Ráismerek az állatjáról, de meg máski nem is merne ilyen nyaktörő hajszára vállalkozni. Valami nagy baj lehet, hogy Jórám otthagya a tevecsovdát.

— A nagy Bál óvjon bennünket minden csapástól — mondotta Chira, az adullámi pásztor. — Nézd csak, nézd, az első nyomában két másik legény is vágtat. Az egyik tevé, a másik öszvéren.

Juda szótlannul biccentett fejével és kemény szemöldökét összevonta. Az egymás nyomában vágtató pásztorok egyre közelebb értek. Mikor már olyan közel voltak a sátor-táborhoz, hogy arcukat is ki lehetett venni, Juda hirtelen kinyújtakozott álltában és hosszú pásztorbotját magasra nyújtotta az ég felé. Ugy állott ottan hatalmas teste merev mozdulatlanságban a széles utca közepén, mint valami vihatatlan kemény bástya, melyből magasra nyul az árbócos zászlórúd. A három vágtató észrevette a jeladást. Néhány számolásnyi idő telt el és már ott állottak gazdájuk előtt.

(Folytatjuk.)

a magyar lélek munkája, mi jogot szereztünk arra, hogy ennek az országnak teljesjogu polgárai legyünk.

Jósika Sámuel elnöki székfoglalója

Ezután küldöttség ment báró Jósika Sámueléért, akit éljenzéssel fogadnak s aki a következő beszéddel foglalja el az elnöki széket:

— A közeljövőben hosszú éveken át szerzett tapasztalataimat hozom ide és azon erős fajszeretettel, mely neimzetünk iránt mindnyájunkat lelkesít, azzal a hő óhajjal, hogy az együttérzés az egyetértést fogja köztünk fenntartani, mely egyedül biztosítja szövetségünk áldást hozó működését.

Szervezkedésünk célja a romániai magyarságnak az etnikai kisebbségi keretben való összetartása, vezetése és fejlesztése, köteles tisztelettel az állam és hagyományos ragaszkodással az emberiség nagy céljai és törekvései iránt, amely utóbbiaknak mindig szolgálatában állunk.

Nyíltan és őszintén állunk azon az alapon, amelyet a nemzetközi békeegyezségek az etnikai kisebbségek védelmére állítottak és amelyet az országos törvények biztosítanak számunkra. Működésünk, jogi alapon, nyílt könyv lesz, mert a bátor őszinteség fajunk kiváló tulajdonsága, annak a fajnak, mely az alattomoságot soha sem ismerte.

Ezután báró Jósika elnök indítványára az alábbi távirati üdvözlést küldötték:

Öfelsége I. Ferdinánd Románia királya Kabinettrodájának Bukarest

A Romániában élő magyar nemzeti kisebbség a mai napon Kolozsvárt megtartott nagygyűlésén a „Magyar Szövetség”-ben a maga egységes politikai és képviselői szervezetét megalkotta. Ebből az alkalomból alattvalói hódolattal üdvözli Királyi Felségedet és alázattal kéri, hogy részére azt a legmagasabb királyi védelmet, melyet az Isteni gondviselés től bölcs uralkodása alá rendelt nemzetek mindenike teljes bizalommal és alattvalói hűséggel vár és remél — a legkegyelmesebben megadni és biztosítani méltóztatassék.

Az alakuló nagygyűlés nevében:

Br. Jósika elnök.

A zsidóság a honfoglalásban

A tárgysorozat következő pontja a Magyar Szövetség szervezeti szabályzata volt, amelyhez Sándor József szöveghez: Szükségesnek tartja a magyar nemzetiségi kisebbség számarányának leszőgezését; az 1910. évi népszámlálás adatai alapján a szükségessé vált korrekciókra hivatkozással megállapítja, hogy a lecsatolt területek magyarságának létszáma 2 millió 400.000. Sándor József megemlíti, hogy a román hivatalos népszámlálás a régi királyság területén nem ismer felekezetekénti elkülönülést és a romániai zsidókat is románoknak számította. Ennek ellenére a lecsatolt területek népszámlálása nem hajlandó a magyarok létszámához hozzászámítani a 179 ezer főnyi zsidóságot. Jogtalannak látom a zsidóság elszakítását, — folytatta — mert történeti adataink vannak arra, hogy honfoglaló Árpáddal jöttek már be zsidók az országba. Tudjuk, hogy a magyarokkal testvér kazárok között is nagyobb számban voltak zsidók, akik tehát ezer éve laknak itt, ezer éve bírják ezt a földet, talán nem is zsidó származásuak, hanem csak zsidó vallásuak.

A tisztikar

A szervezeti szabályzatok egyhangú elfogadása után megválasztják a tisztikart. Elnök lett: báró Jósika Sámuel, ügyvezető alelnök: dr. Haller Gusztáv, alelnökök: Ugron István, dr. Grandpierre Emil, gróf Beldi Kálmán, Ferenczy Géza, Albrecht Lajos, titkár: Koós Károly, pécztáros: Ferenczy Gyula, ellenőr: Bányai Károly.

Választottak még 200 tagu központi választmányt, amelynek tagjai között helyet foglalnak Barabás Béla Arad, gróf Bethlen György,

dr. Bernády György, továbbá Ferenc József, gróf Majláth Gusztáv, Nagy Károly püspökök, dr. Kecskeméti Lipót nagyváradi főrabbi, gyulai Rosenberger Sándor, dr. Róth Hugó, Sándor József, dr. Paál Árpád, dr. Zágonyi István.

Jósika báró a következő szavakkal köszönte meg az ünneplést:

— Mi nem irredenta szövetséget alkotunk meg e percben. Ilyen ténykedés méltóságunkon alul áll. Ismétlem, mi a nemzetközi békeegyezmény és ciktelyes törvények alapján állunk, hogy mindannyiunk közgazdasági és kulturális érdekeit biztosítsuk. Ha ez szükséges, programunk alapján bármikor a politikai küzdőterre is kilépünk szerződéses jogaink országos védelmére. Szükségesnek tartottam e nyilatkozatokat megtenni ügyünk barátai és ellen-ségei figyelmeztetésére, mert meg-vagyok győződve, hogy programunk a közhaza javára fog szolgálni.

A munkaprogram

Végül Zágonyi István ismertette a munkaprogramot, amely a nemzetiségi autonómia mellett az oktatás, a nyelvhasználat, a politikai szervezkedés szabadságát követeli, kapcsolatban a demokratikus választójoggal, a munkásszervezkedés szabadságával, a közigazgatás és bíraskodás pártatlanságával.

A munkaprogramot Gyárfás Elemér ajánlja elfogadásra azzal, hogy ne deklaráció legyen az csupán, mert a nép eredményeket vár. Az igazi programot a gyakorlat fogja megszabni.

A nagygyűlés ezután Jósika elnök zárószavaival, a Himnusz éneklése közben ért véget.

Drótnélküli árammal irányított hajók

Flotta legénység nélkül —
Marconi a kísérletekről

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bécs, jul. 2. Verne regényébe illenének azok a kísérletek, amelyeket az angol haditengerészet mostanában folytat Spitheadban és Southamptonban. Drótnélküli elektromos árammal a szárazföldről irányítanak hajókat és az eddigi kísérletek az elméleti feltételeket igazolták.

A háboru előtt Budapesten is hamutatott Berger Krisztián magyar mérnök ehhez hasonló kísérleteket. Az angol tengerészet az első kísérleteket parti őrhajókkal, később pedig nagy kereskedelmi hajókkal, végül óriáshajókkal végezte.

Egy ily nagy hajó, amelyen egyetlen ember sem volt és amelynek kormánykészülékét automatikusan működő drótnélküli felfogókészülékkel szerelték fel, a kikötőben hemzsegő hajók közé irányították, a hajó meglehetősen sebességgel haladt és e közben a rádió minden parancsának engedelmességedt. A hajó kázanjai természetesen fűtve voltak, hiszen a rádió csak irányít, de vontatni nem tud. A kísérletekkel azt akarják kipróbálni, lehet-e legénység nélküli hadihajókat repülőgépről vagy lég-hajóról is irányítani és odáig fejleszteni a technikai felszerelést, hogy az ágyukat elektromos árammal süssék el.

Élénk fantáziájú tengerészek már arról is beszéltek, hogy a jövő háboruban a flottáknak legénységük sem lesz. A kísérleteket végignézte Sims amerikai tengernagy is, aki elmondta, hogy Amerika is folytat hasonló kísérleteket és ezeknél célővési tárggyul az elfoglalt német hadihajókat használnák.

Marconi a drótnélküli táviró föltalálója is élénk figyelemmel kíséri világhírű találmányának legújabb gyakorlati fölhasználását és az egyik londoni lapban nyilatkozott is róla.

— A legközelebbi háborut az az ország nyeri meg — mondotta Marconi, — amely a leggyorsabban felszereli magát irányító rádióállomásokkal. Az angolországi és amerikai kísérletek minden bizonynyal elképzelhetetlen forradalmat idéznek elő a jövő háboruiban, különösen a tengeri háboruban.

— Lelki szemeimmel látok két óriási hadihajót, amelyek összeapásra készülnek, egyetlen szál ember sincs rajtuk s amelynek mégis cáttudatosan végzik mozdulataikat, mert messze a partról vagy óriási magasságból láthatatlan kéz igazgatja őket. E téren a lehetőségek oly határtalanok, hogy nem is merek mélyebben belebocsátkozni ebbe az ügybe. Az angolországi kísérletek már embrionális korszakukban is teljes eredménnyel jártak és minden nap új meglepetéseket hoznak.

Az új olasz kormány

Bonomi a miniszterelnök — Tárgyalások a pártokkal —
— Megegyezős a szocialisták és a fascisták között

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Róma, július 5. Az olasz kormányválságot megoldották azzal, hogy Bonomi vállalta a kormányalakítást. A polgári pártok, a centrum és az összes polgári baloldaliak, a radikálisok bizalommal tekintenek Bonomi kormányalakítására. Ezek a pártok még nem adnak ugyan többséget a kamarában, de egy kormányzó-pártnak magja lehetnek. A szocialisták még nem békültek meg azzal a gondolattal, hogy Bonomi vegye át a kormányzást, mert az új miniszterelnök politikájában nem bíznak és félőnek neki, hogy a szocialistaellenes körök barátságára támaszkodik. A szocialisták tehát, ha nyíltan nem lépnek fel Bonomi ellen, egyelőre várnak. A Bonomi-kormányt ellenzi még a populári is, a keresztény néppárt. Most minden attól függ, hogy sikerül-e az új miniszterelnöknek a populárik támogatását megnyerni.

Az új miniszterelnök különben nagy eréllyel látott hozzá, hogy a politikai krízisből ki vezesse az országot. Tárgyal az összes pártokkal, de eddig se a szocialistákat, se a néppártiakat nem tudta megnyerni. Bonomihoz közelálló politikusok azt hiszik, hogy az új minisz-

terelnök, ha nem sikerül megszerezni a többséget, fel fogja oszlatni a kamarát és új választásokat fog kiírni. A miniszterelnök ma megjelent a királynál is, akinek bemutatta az új kormánylistát. Eszerint: külügyminiszter: *Torella*, volt bécsi olasz nagykövet, gyarmatügyi: *Infer*, hadügy: *Rotio*, tengerészetügy: *Sancev*, kincstárügy: *Zotenava*, pénzügy: *Soveri*, közlekedésügy: *Kroco*, közmunkaügy: *Bertini*, munkásügy: *Beneduca*, postaügy: *Giufriada*, földművelésügy: *Marotti*, ipar- és kereskedelemügyi: *Barotti* lett. Az új kormány hétfőn teszi le az esküt a király kezébe. A „Giornale d'Italia” információja szerint szó van arról is, hogy *Imperiali*, Olaszország volt londoni nagykövétét fogja Bonomi a külügyminiszteri tárcával megbízni.

Alig hihető hírt közölnek még a lapok. A fascisták és a szocialisták állítólag megegyezést kötöttek. E megegyezés értelmében kölcsönösen támogatni fogják egymást a kormány ellen. Bár szó volt már arról, hogy e két szembenálló párt a megegyezés érdekében tárgyalásokat folytat, ez a hír mégis valószínűtlennek látszik.

A népszövetség szeptember 5-én dönt Magyarország felvétele felett

A vagyonválság és a sajtótörvény — Nem látogatják a képviselők az üléseket

Budapest, jul. 6. A népszövetség szeptember 5-re hívta össze azt a tanácsulását, amelyen Magyarország felvételéről dönteni fognak. A népszövetség szabályai értelmében kétharmad többség szükséges a felvételhez. A népszövetség előzőleg megvizsgálta, hogy a szükséges előfeltételek megvannak-e. A lefegyverzés kérdésében Bethlen miniszterelnök úgy nyilatkozott, hogy a védőligák felosztását is elrendeli, miután nem akarja, hogy Magyarország a revansnak, vagy a bossznak csak látszatát is felkeltse.

A magyar nemzetgyűlés teljes részvétlenség mellett tárgyalja az eléje kerülő fontos törvényjavaslatokat. A tegnapi ülésen névsorolvasás után állapították meg a határozatkép-telenséget s a mai ülésen Rakovszki elnök s házszabályok értelmében felolvasta azoknak a képviselőknek a névjegyzékét, akik az ülésről távolmaradtak. Karaffa képviselő követeli, hogy a makacs távollévőkkel szemben megfelelő eljárás alkalmazassanak. Rakovszky kijelenti, hogy azoknak a képviselők, akik az ülésekről távolmaradnak, járandóságait megszüntetik.

Giewein Sándor és Apponyi Albert gróf sürgős interpellációkra kap engedélyt. Hegedűs pénzügyminiszter beértesíti az 1921. december végéig terjedő indemításról szóló javaslatot. Bernolák N. népjóléti miniszterfelel egyes felszólalásokra s kijelenti, elsősorban azt tartja szükségesnek, hogy a politikai szempontokat a munkásbiztosításból zárják ki s javasolja, hogy a munkásbiztosítást a kisiparosokra is terjeszték ki.

Bethlen miniszterelnök tegnap felkereste Nagyatádi Szabó Istvánt, akivel hosszabb tárgyalásokat folytatott. Kijelentette, hogy úgy ó, mint a pénzügyminiszter is ragaszkodik a vagyonválság azonnali letárgyalásához és annak az úszre való elhasztásáról szó sem lehet. Ez az ország konszolidációja érdekében is szükséges, mert enélkül a valuta javulása szagnál-lásnak volna kitéve. A sajtónovella tárgyalását sem szabad elhalasztani. A kormány azt hiszi, hogy július 20-ig a vagyonválságot véglegesen letárgyalhatja. Akkor szünet következik, de ez augusztus 22-nél nem tarthat tovább s akkor a nemzetgyűlés megkezdi a sajtónovella tárgyalását.

Az újságíró egyesülete Tomcsányi igazságügyi miniszter felhívására memorandumban tette meg javaslatát a sajtótörvényre vonatkozólag. Egyhangulag elhatározták, hogy a sajtótörvény visszavonását követelik.

Uj városi adók Szállodáé, cégtábla-adó, és telekspekulációs adó

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A város pénzügyi helyzetének megszilárdítására a napokban három új javaslatot fogadott el a tanács. Ez a három új teher: a szállodaadó, cégtáblaadó és a telekspekulációs adó. A szállodaadó már szedi is a város. És pedig elsőrangú szállodában minden egyes vendég egy napra 5 lei, alacsonyabbranú szállodában pedig napi 3 lei adót fizet.

A cégtábla adótervezeten most dolgozik az elsőfoku iparhatóság, amely a közönség tájékoztatására a következőket közli:

— Minden cégtábla-tulajdonos köteles a bejelentési lapon a nevét és pontos lakcímét, a cégtábla rajzmintáját, méreteit és szövegét feltüntetni. A cégtáblákat két kategóriába soroztuk. A három négyzetméterig terjedő nagyságú cégtáblák után, legyen a szövegük bármilyen és akárhány nyelvű is, egyszer és mindenkorra husz lei adót fizet a tulajdonos. Az ennél nagyobb alaku cégtáblák után pedig 50 lei adó jár. Figyelmeztetjük a közönséget, hogy a bejelentést ne hanyagolják el, mert aki a határidő leteltéig nem jelenti be a cégtábláját, azt külön megbírságozzuk. Épügy megbüntetik azokat, akik a tényeknek meg nem felelő adatokat jelentenek be. A bírságokból befolyt összegeket a központi pénztár részben az iparosanokok segélyezésére, részben más ipari célokra fogja fordítani.

Telekspekulációs-adót azok tartoznak fizetni, akik 1918. után adtak el ház helyet a vételáron felül. Az adó a vételár és eladási ár közötti lévő differencia tíz százaléka. Az adóért a vevő is felelős és betáblázható a telekre.

— A Keletgaliciai nemzeti tanács és a zsidók. Genfből jelentik: A keletgaliciai ukrán nemzeti tanács, amelynek hivatalos címe: „Keletgalicia kormánya”, az elmúlt napokban alkotmánytervezetet terjesztett a népszövetség elé, melyben Keletgaliciát a népszövetség protektorátusa alatt nemzetközivé óhajtja tenni. A tervezet az ország főnemzetiségeiként az ukrán, a lengyel és a zsidó nemzetiségeket ismeri el. Ezek a nemzetiségek a közéletben egyforma jogok fölött rendelkeznek. A keletgaliciai köztársaság elnöke csak az ukrán nemzetiségi többség sorából kerülhet ki, viszont a két alelnök egyikének zsidó nemzetiségűnek kell lennie. A három nemzetiség iskoláügyét külön kell kezelni. Az ország hivatalos nyelve: ukrán, lengyel és zsidó. A törvények és a rendeletek e három nyelven jelennek meg. A köztársaság közigazgatási tanácsa hét ukrán, három lengyel és két zsidó nemzetiségű tagból állana.

PIS PUS

○ Ausztriának nemcsak kenyere nincs, nemcsak államvagyonra fog, nemcsak ipari cikkeit, ingóságait, műkincseit hordják szét az olcsó osztrák koronáért a világ minden tájára, megirtuk, tudósait is elcsábítja és kicsalogatja a kifosztott Ausztriából az idegen valuta. De nemcsak vagyonra fog, gyérülnek kincsei, nemcsak koplal az idegen kereskedőknek dolgozó osztrák munkás, kulturális lépést se tarthat a világ egyéb szerencsésebb államaival. Kórházaiban nincsenek műszerek, hiányzanak a higiénia drága eszközei, a gummikeztyű, az acél-pengék, könyvtárai üresen tátognak, nem jön idegen könyv, se angol, se amerikai, se francia, mert drága a font, a dollár, a frank. A közegészségügy nélkülöz, a kultúra szenved, a tudomány megáll, az új munkák, amiket angolok és amerikaiak irtak, angol és amerikai kiadók adtak ki, csak elvőve érkeznek Ausztriába, mert a kevés dollár és a kevés font is megfizethetetlen az erőlen osztrák koronában. Szörnyű ítélet ez: egy ország, egy nép nélkülözi a kenyeret, a tudományt, a kultúrát, mert nincsen vagyon, pénze, hogy megvásárolja. Éhezik és lerongyolódik minden, a munkás, akinek nem telik ruhára, a tudós, akinek nem telik könyvre. Ausztria ma az a szegény diák, aki koplaló körútjában felkeresi a jó idegeneket, könyvfalokat eszik, kölcsönkért és ajándékba kapott könyvekből tanul.

★

(*) Nagy vereséget jelentenek Berlinből. Rubinstein a világbajnokságért való küzdelmében sakk-mattra verte Capablancát, a hírneves sakk-matadort. Se profanizálásnak, se tultengő nemzeti önértetnek ne vegyék, ha Rubinsteint egy szuszra említjük néhány más bajnokunkkal. Mayerberrel a zenészzel, Erlichbhel a vérgyógyászszal, vagy Einsteinnal, az új világszemlélet bajnokával. A zsidó nép egyik oldalán kifogyhatatlan olyan győzelmekben, amelyek a világot nehéz, reakciótól megakasztott ut-lában mindig 5 adja a visszamaradottság számára az anyagot. A Rubinstein-féle győzelemmel egyszerre jött a hír Odesszából, hogy zsidó menekülők tömegeit mészárolták le ismét. Itt világitó felhő vagyunk, amott áldozat. Évezredekben át volt ez így, de ennek meg kell változnia. El kell jönnie az időnek, amikor csak győzelmeink lesznek, Rubinstein és Erlich félek, vereségeik ellenben csakis azoknak, akik zsidó véren tartják még tengődő uralmukat.

★

(—) Orvosi rendeletekre mindig adnak valamit a betegnek, lakásrendeletre pedig mindig elvesznek valamit a szegényektől. Krónikus lakáshányban szenved e város lakosságának legnagyobb része és a sorra kiadott lakásrendeletek paragrafusai mégis mind így végződnek: lakásától megfosztatik... lakásáról önként lemondottnak tekintetik... Minden lakáshivatali lánghelmének van egy ötletszőny-szűlöttje s amikor azután azzal együtt megbukik, az illetékesek kijelentik, hogy pardon, tévedtünk. Tévedni ugyan emberi dolog, de az már nem emberi, hogy e kiadad tévedések folytán néhányszáz ember mindig az utcára kerül. Azzal, hogy a közönség a most már másodpercenkénti gyorsasággal változó lakásdiktátorok ötleteivel jóllakik, nem jelenti azt, hogy jól is lakik. Sőt rosszul lakik és mindjobban rosszabbul. Ha az illetékesekben lakozik még némi irgalom, úgy változtassák meg e lakáshivatali változásokot. Ha pedig kievakuálták az irgalmat magukból, úgy sürgősen lakoltassák vissza. Mert miért lakoljon mindig az a szerencsétlen adóalany, amely nem is állítvány, hogy kiállja ezt a rengeteg viszon-tagságot. Viszont igaz, hogy lakás nincs. De ezen a rendelet sem segített. Ha már nincs lakásunk, leg-alább ne legyen rendeletünk sem. Igérjük ezennel szentül, hogy rendületlenül rendbe jövünk rendelet és rendszer nélkül. Rendszertelenül, de rendbe jövünk.

Életünk gyermekeinkben telje...
Magunknak adunk, ha a Tarbut lak adunk

Az angol-japán-amerikai szövetség

Közös konferenciát tart Anglia, Japán és az Unio — Az angol kormány a Rajnavidék kiűritéséért

— Az Uj Kelet tudósítójától, —

Berlin, jul. 5. A Wiesbadenben megindított jóvátételi tárgyalásokat hétfőn folytatják Párisban. Az „Echo de Paris” jelentése szerint a tárgyalásokat Loucheur vezeti, tagjai Seydoux, Cheysson és Tannery francia szakértők. Németországot a tanácskozáson Bergmann és Guggenheimer képviselik. A tárgyalásokon már eddig is jelentékeny eredményeket értek el, azokat francia körök is kielégítőnek tartják. A konferenciát most megszakították. Guggenheimer Berlinbe utazott, hogy informálja a birodalmi kormányt. Németországnak ama javaslata felett, hogy a fizetés egyrészt természetben, áruban teljesítsék, egy francia és egy német megbízottból álló bizottság fog tanácskozni, amelynek az is feladata lesz, hogy az egyes árucikkék árát megállapítsa. A tanácskozás mindössze

tíz napig fog tartani.

később a tanácskozásokat Wiesbadenben folytatják, ezeken azonban már Loucheur nem fog résztvenni.

Amerika után most Anglia is sürgeti a szankció megszüntetését Németország ellen. Az angol kormány június 28-án a főtanács elé javaslatot terjesztett, amelyben kéri, hogy további rendelkezéseket a szövetséges csapatok őrítsék ki a Rajnavidék. De most már Franciaországban is hangok hallatszanak a szankció megszüntetésére. A „Petit Parisien”, amely mindig németellenes volt, írja, hogy elérkezett az idő

a szankciók megszüntetésére.

A múlt napokban érkezett meg Németországból az esedékes tizenkét milliárd, a szankciók fenntartásának tehát se jogi, se erkölcsi alapja nincs többé.

A „Daily Chronicle” közlése szerint a birodalmi konferencia tegnapi ülésén felmerült az a terv, amiről az „Uj Kelet” ma rövid táviratban megemlékezett, hogy Amerika, Japán és Anglia közös konferenciára üljenek össze, amelynek célja a három világhatalom szövetségének előkészítése lenne. Az angol lap politikai tudósítója úgy értesült, hogy

Amerika szívesen venne részt

ebben a szövetségben. A „Times” értesülése szerint a konferencián nagy meglepetést keltett, hogy a japán-angol szerződés júliusban megszűnik. A Reuter-ügynökség közlése szerint a birodalmi konferenciának az angol-japán szerződésre vonatkozó tanácskozásait egyelőre titokban tartják. A szövetségről közölt hírek hiányosak és hamisak. Kétségtelen azonban, hogy a birodalmi konferencián a Csendes-Oceán három nagyhatalmának szövetségéről tárgyalnak.

Felsősziléziában a szövetségi bizottság lényegesen munkát végez. Oppelnben lengyel helyőrséget állítanak fel. Varsói hír szerint Németország és Lengyelország között a danzigi korridorról külön megállapodást kötöttek.

Benes csehszlovák külügyminiszter és Skirmuth lengyel külügyminiszter legközelebb Prágában találkoznak. E találkozás célja, hogy tanácskozzanak a Lengyelország és Csehszlovákia között kötendő kereskedelmi szerződésről.

A lengyel pénzváltás

Varsó, július 4. (Damian.) A diéta költségvetési bizottságán a pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be a vagyonváltásra vonatkozólag. Hosszabb beszédet tartott, fejtegette azokat az okokat, amelyek a lengyel márká zuhanását idézik elő. Panaszkodott a szövetséges hatalmak bankjaira, amelyek minden segélyakciótól visszahúzódnak.

Ausztria pénzügyi támogatása

Páris, jul. 5. (Damian.) A nagykövetség tanácsa ma döntött a népszövetségnek Ausztria felségélyezésére kidolgozott programja főit és azt jóváhagyta.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség: 977
Kiadóhivatal: 844
Zs. N. Sz. 558

Egy megsebesült chalucról

Most szeretnék itt pár meleg és szép szót írni róla: Rindgl Lipótról, a huszonkilenc esztendő magyar chalucról, aki öccsével együtt sebet kapott a Jaffában lejátszott harcok közben. Rindgl elment fölépíteni az új hazát és valahol távol, Jaffa egy sikátorvégletében otthoba kés, tör vagy nem tudom én kicsoda befuródott a testébe és forró zsido vére szökkelva sugárzott kifelé. Ahogy ezt így elmesélem, talán nem is olyan megrázó, olyan végtelenül megható, mint aminő valóban. Hisz oly sokan sebesültek az építés nagy munkájában, hány meg hány chaluc fekszik a jaffai kórházakban. Azonban az eset mindig csak akkor tragikus, ha külön-külön vizsgáljuk az egyének életét, ha bonckés hegyére tűzzük összekuszált életpályájuk szomorú állomásait...

Vele, az egyik újpesti lap szerkesztőségében találkoztam egy tavaszi délutánon. Szegény nagyon sovány volt s kis izgékony feje úgy tapadt vézna törzséhez, mintha málo csirizzel ragasztották volna oda. A szemei, vízesen kékkel, tágranyilottak voltak, mintha kutatni akarták volna, az élet sok rejtélyes és rejtélyes csodájának titkait. Akkoriban délelőtt nyolc órától a késő délutáni órákig hivatalban robotolt, számközt rött össze, ő, világért sem a saját gyönyörűségére, hanem mert kellett a pénz, nagyon kellett, az édesanyját, az öccsét, meg jömagát tartotta el vele. És mikor hazajött nehéz napi munkájából, akkor a szerkesztőséget járta, megírt mindenfélét: regényt, drámát, novellát, meg kis apró híreket, sőt a béli tudósítói tisztre sem érezte alkalmatlannak magát, ha történetesen volt egy kopott frakkja. Mert hitt az irásban, rajongó szívű szerelmes volt az újságcsinálónak. Egy három felvonásosát is játszották Újpesten, egy szerelmi komédiát vagy háromszor és a premiér lézas esteje után nem volt vacsorája...

Aztán később... A kávéházban este, a tükörelakok mögött, miközben a Bur-villamos utolsó kocsjai ott csilingeltek és ott szaladtak el előttünk, sokat beszéltem arról, hogy nem volt értelme az eddigi irásainak. Szerelmi komédia — mondotta — és fölligyesítette ajkát és lenézve mosolygott. Akkor többet járkált az utcán és este ahelyett, hogy tanult vagy írt volna, kiment a Népszigetre sétálni, az árnyékos, bokros helyekre, ahol — úgy hitte — hogy sok a hasonlatosság a Kelettel. És a kávéházba elhozott egy történelmi aillaszt — nyilván a kis gimnazistának, aki a házában lakott, nem volt másmilyen — és kitergette előttem. Azon az oldalon nyitotta föl, ahol be volt hajlítva és a sok forgatástól kissé már használtnak is látszott. Az egyik sarokban pedig szép tipográfia-vel es volt oda nyomtatva: Palesztina, a bibliai események színhelye. Terveste és rajzolta: Kogutovitz Manó. Mérték 1:1,000,000. Megszavalt nekem a Vör Andor verseit, melyekben ott élt a zsidó élet, hit és góluss. És mikor „Bugtak a drótok és remegtek a pénzék és San-Remoból messze szállt a szó, az eget rászó, földet hasító,” — én már tudtam, hogy ő az első lesz, aki meggy ujjongva és szédülő örömmel...

Én hiszem, hogy felgyógyul hamarosan. És a gottásidő papiroshoz szokott kezéhez tapad a csákány és a kasza. És az ekeszarva alól kibuggyan a fekete, zsiros göröngy, melyből megszületik az új, termékenységbe táruló, diadalmas zsidó élet...

Budapest, június.

Keller Andor.

— Dr. Sheinkin romániai utja. Jaffából jelentik: Dr. Menachem Sheinkin, a jaffai cionista-bizottság bevándorlási osztályának igazgatója Romániába utazott, hogy az ottani Keren Hajjeszód propagandájának irányítását tanulmányozza.

— Amerikai rabbik a Keren Hajjeszódért. Newyorkból jelentik: Junius elején az amerikai rabbik egyesülete New-Havenben konferenciát tartott, amelyen főként a Palesztina-kérdésről tárgyaltak. A gyűlés határozati javaslatot fogadott el, mely szerint Amerika rabbijal a Keren Hajjeszódért való munkában aktív részt vesznek. Együttal Palesztina kormányzójához táviratot intéztek.

— A csehszlovák konzulátus értesítése. A következő sorok közlését kéri: A csehszlovákiai köztársaság konzulátusa kolozsvári működését utlevél- és kereskedelmi ügyeket, valamint utbaigazításokat illetően csak később, az irodahelyiségek átalakítása után kezdheti meg. Ez időpontig, ami idejében közzé fog tétetni, az erre vonatkozó összes ügyek kivétel nélkül csak a csehszlovákiai köztársaság követségénél Bukarestben, Str. Episcopiei 9. szám alatt intézhetők el, ahová az érdekelteknek közvetlenül kell fordulniok.

— A román újságíró-napok. A 9. és 10-én tartandó román újságíró-nap iránt egyre nagyobb az érdeklődés. Gyermekezsépséversenyt is rendeznek, amelyre 8-ig még lehet jelentkezni a Főter 4. szám alatt a „Gazeta Ardealului” szerkesztőségében. Az autó- és kocsitulajdonosok vasárnap virágkorzón vehetnek részt. A győztesek szép jutalmat kapnak. A kolozsvári sportegyletek a sajtószindikátus javára szombat és vasárnap a szindikátus által kitűzött díjakért díjmérközést tartanak. A labdarugó mérkőzések programja: Szombaton CFR—KMTE. Vasárnap: Haggibber—KKASE, Victoria—KAC.

— Zsidó képviselők az olasz kamarában. Rómából jelentik: A nemrég lezajlott kamarai választások nyolc zsidó képviselőt juttattak mandátumhoz. Négy közülük (Treves, Modigliani, Muratti és Donati) a jobboldali szocialista párt tagjai, a másik négy (Polivotti, Philippon, Finzi és Luzatto) a liberálisok és fascisták pártjához tartoznak.

— Genersich professor meghalt. Dr. Genersich Gusztáv, a volt kolozsvári magyár egyetem tanára, kiváló gyermekgyógyász, 5-én délután rövid betegség után meghalt. Az elhunyt nevét fáradszónak munkássága és komoly, tudományos művei révén külföldön is ismerték. A gyermekhalandóság csökkentése terén nagy érdemeket szerzett. Genersich 1904-ben került Kolozsvárra, mint az állami gyermekmenhely igazgató- főorvosa, 1917-ben nevezték ki az egyetemen akkor szervezett gyermekgyógyászati tanszék nyilvános rendes tanárává. Genersich tanár 56 éves volt.

— A montpellieri egyetem 700 éves. Párisból jelentik, hogy a montpellieri egyetem, mely a világ legrégebbi főiskolája, nagy ünnepekkel fogja megülni felállításának 700-ik évfordulóját.

— Kártérítési pör az „Az Est”-ért. Budapestról jelentik: Az Est lapkiadó részvénytársaság kártérítési pört indított a Stephaneum-nyomda részvénytársaság budapesti cég ellen, amely kinyomatta az „Az Est”-et anélkül, hogy a nyomda és kiadó nevét feltüntetette volna és ezzel a lappal, melyet az Est ruhájába öltöztetett, megtevésztette a közönséget azzal a céllal, hogy az „Az Est” hiteltelét úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben rontsa. Dr. Salusinszky Gyula ügyvéd az Est képviselőtében beadványt intézett a bírósághoz, amelyben azt kérte, hogy a Stephaneumot egy millió korona kártérítési összeg megfizetésére kötelezzék. Dr. Jászoly Mihály tanácselnök tegnap délelőtt tíz órára tüzte ki a kártérítési pör felvételét. Az Est képviselőtében dr. Salusinszky Gyula ügyvéd, az alperes Stephaneum-nyomda képviselőtében dr. Zboray Sándor ügyvédjelölt jelent meg. Dr. Zboray becsatolta meghatalmazását és ellenkérelmét, amelyben a kereset elutasítását kéri. A bíróság a kártérítési pör érdemi tárgyalására az évi október hó 4. délelőtt fél tíz óráját tüzte ki.

— Tisztujtás a tövisi hitközségben. Tövisről jelentik, hogy az ottani zsidó hitközség június végén megújította tisztikarát. Az új vezetőség a következő elvtársakból áll: Elnök: Salamon Ignác, alelnök: Diamandstein Samu, gondnok: Fischer Alter, pénztárnok: Halm Samu, jegyző: Fried Armin, ellenőr: Salamon Béla.

— Peszternak Salamon lakástügye. Husvét utáni időben hosszabb cikkben foglalkoztunk Peszternak Salamon lakástügyével, akit szászlekencai lakásából karhatalommal kilakoltattak és ezzel italmérségi engedélyek gyakorlását is lehetetlenné tették. Peszternak Salamon, aki hadirokkant, elutazott Bukarestbe, ahol a hadügyminisztériumtól ajánlólevelet kapott a belügyminiszterhez. A belügyminisztérium felkérte Tanasescu államtitkárát, hogy Peszternak Salamon igazságos ügyének elintézését segítse elő. Tanasescu államtitkár sajátkezü levelével utasította a beszercei hatóságokat, hogy Peszternakot helyezték vissza lakásába és jogaiba. Ez a tegnapi napon meg is történt és hosszas bonyodalmak és izgalmak után Peszternak Salamon végre ismét lakásában folytathatja foglalkozását.

— Elgázolták a város csordáját. Kedden délután a Szamosvölgyi vonat Kolozsvár határában elgázolta a város csordáját. Hét tehén került a vonat kerekei alá. A város kártérítési pört indít a Szamosvölgyi ellen.

— A valkányi csendőrök és szerb katonák harca. Temesvárról jelentik: A valkányi csendőrség a mai napon az itteni prefektushoz a következő jelentést küldte: Június 29-ről 30-ára viradó éjjel őrszolgálatunk Bregovatz és Valkány határában két szerb katonával találkozott. A két katona őrszolgálatunkra lőtt, mi nek következtében Muntean csendőrőrmester megsebesült. Muntean elkeseredésében és önvédelmül fegyverével kétszer a szerbek felé lőtt. A lövések találtak és mind a két szerb katonát megölték. Kézzel később egy szerb járőr géppuska tűz alá fogta őrházunkat. Az őrházra mintegy ötszáz lövést adtak le.

— Gépfegyveres rablóbanda a fővárosban. Bukarestből jelentik: Ma éjjel egy fellegyvezett banda megtámadta a 33. tulcpei municions raktárát. Rendszeres harc fejlődött ki, melynek folyamán egy őr elesett, egy másik súlyosan megsebesült. A rablók gépfegyverrel voltak felszerelve és többórnyi harc után visszavonultak. A kormány szigorú intézkedéseket léptetett életbe a rablók ellen, akik két hónapja az egész környék biztonságát veszélyeztetik.

— Repülés motor nélkül. Ujabb hőse van a francia aviatikának. Gabriel Poulain-nek hívják, de a francia lapok „francia Ikarusz”-nak nevezik ezt az embert, akinek sikerült megoldani a motornélküli repülés problémáját. Poulain egy szárnyakkal ellátott biciklit szerkesztett, amelyen sikerült neki felemelkedni a levegőbe és azután jó darabot repülnie. Ezt a bravúrját a Bois de Boulogne nagy rétjén mutatta be, ahol a madárrepülés elmélete alapján háromszor emelkedett a levegőbe. Az első alkalommal fél méter magasságban, a második alkalommal nyolc, a harmadik alkalommal azonban már egy méter magasságban 12 métert röpt. Megállapították, hogy a bicikli, amelynek hátsó kerékére vannak illesztve a szárnyak, 48 kilométer gyorsasággal halad és ezzel felülmúlta Santos Dumont első kísérleteit. Poulain most addig akar kísérletezni, amíg 10 méter magasságra tud felemelkedni, hogy megnyerje az erre kitűzött 10.000 frankos díjat.

— Ebzárlat. A városi állatorvosi hivatal július 5-étől kezdődően Kolozsvár területén minden kutyára ebzárlatot rendelt el. Minden tulajdonos köteles a kutyáját köve tartani. A szájkosár és poráz nélkül talált kutyákat le fogják bunkózni s a tulajdonost felelősségre vonják. Hasonlóképpen elfogják az 1921. évi ebadó befizetését igazoló védjeggyel el nem látott ebeket is. Szigorú büntetéssel fognak sújtani mindenkit, aki étterembe, kávéháza, vagy bármilyen nyilvános helyiségbe kutyát visz magával, ugyancsak a helyiség tulajdonosát, vagy bérlőjét is, ha helyiségében kutyát megtűr.

* Átutalásokat Magyarországra, Ausztriába, Csehszlovákiába, Németországra, Olaszországra, Franciaországra, Angliába, Amerikába stb. közvetlen összeköttetéssel folytán fix napiárfolyamon 24 óra alatt eszközöl, idegen pénzeket legjutányosabban vesz és elad. Közgazdasági Bank Cluj—Kolozsvár, Str. Memorandului (Unió-utca 20).

* Gráf és Bartos cég budapesti szemfedél és művirág gyári cég megszűnt, ellenben fia, Gráf László ezen szakmában önállóította magát Budapesten, VI. Ó-utca 4. szám alatt.

Családi életetek bensőségét és melegét fokozzátok, ha gyermekeitek jövőjét megalapozó Tarbutnak adományoztok ünnepségeitek alkalmával.

KÖZGAZDASÁG

A bukaresti kereskedők az új vagyonadó ellen. Bukarestből táviratozzák: A kereskedők, iparosok, a nagy pénzügyi és ipari részvénytársaságok képviselői a kereskedelmi és iparkamarában értekezletet tartottak, amelyen hevesen tiltakoztak az új vagyonadó és az ügyletadó ellen. Ily értelmű határozati javaslatot is hoztak és azt átnyújtották a pénzügyminiszternek.

A CFR. háromezer vasúti kocsit javított ki. Bukarestből jelentik, hogy a közlekedésügyi minisztérium tárgyalásokat folytat a német kormányval háromezer vasúti kocsijavítása tárgyában. A tárgyalások hamarosan befejeződnek és amennyiben a meg egyezés létrejön, a német államvasutak főműhelyeiben még ez év őszére kijavítják a háromezer vasúti kocsit.

A Magyar Hitelbank romániai fiókjainál román tőke is érdekeltéget vállal. Köztudomású, hogy a román területen működő budapesti nagybankok fiókjainak további működését a kormány csak úgy engedélyezi, ha azoknál román tőke is érdekeltéget vállal. Temesvárról jelentik, hogy a Magyar Hitelbank ottani fiókját ilyen értelemben szerzik át önálló vállalatná, olyanformán, hogy a részvények negyven százalékát román pénzcsoportok veszik át, míg a részvények többsége ezután is a Hitelbank tulajdonában marad.

Ötven százalékos tarifacsökkentés az adriai hajóforgalomban. Triesztből jelentik, hogy ott az olasz kereskedelmi hajózási államtitkár meghívására az adriai forgalomban érdekelt hajózási részvénytársaságok tanácskozására jöttek össze. Az államtitkár a változott helyzetre való hivatkozással úgy az áru, mint a személyviteldij leszállítását hozta javaslatba, amit a különböző hajózási társaságok hosszabb vita után el is fogadtak. A viteldijak leszállítása ötven százalékos.

A magyar államkölesön-szelvények beváltása. Budapestről jelentik, hogy a nemzetgyűlés által nemrég elfogadott költészetbe az esedékes, de még be nem váltott államkölesön-szelvények beváltására szükséges összeget felvették. Az 1919. évben esedékes szelvények csak három százalékát, az 1919 előttiéval való és a többi nosztrifikált államkölesönkötvények szelvényeit azonban teljes összegében beváltják.

Egy zürichi nagy bank fizetéképtelen. Berinből jelentik, hogy a zürichi Depositenbank, amelynek alaptőkéje 12 és fél-millió svájci frank, beszüntette fizetéseit.

Valutapiac:

Bukarest, jul. 5. Márka 96—96½, leva 70—72, font sterling 245—250, francia frank 550—555, svájci frank 1150—1175, lira 315—320, drachma —, dollár 64¼—65, arany 195—200, ezüst —, osztr. kor. 99¼—10, magyar korona 27—29, szokol 94—96, lengyel marka 360—380, dinár 195—187.

Páris, jul. 5. Bukarest 18½, London 465½, Newyork 1245¼, Róma 61¼, Svájc 210, Prága 17, Berlin —, Bécs 210, Hápa —, Athén —.

Bécs, jul. 5. Lei 1058¼, dollár 706, belga frank —, francia frank 5645, svájci frank 11886, holland forint 281¼, dán korona 119, jugoszláv korona 1854, norvég korona —, svéd korona 15170, szokol 982¼, leva 675, lira 3475, marka 967¼, lengyel marka 50, font sterling 2620, rubel —, magyar korona 269.

Berlin, jul. 5. Amsterdam 243755, Brüsszel —, Kristiania 105140, Kopenhága 125120, Stockholm 162085, Helsingfors —, Róma 35110, London 22720, Newyork 7429¼, Páris 59440, Zürich 1246¼, Madrid —, Bécs 1238, Prága 9780, Budapest 2737, Bukarest 110¾.

Zürich, jul. 5. Bukarest 900, Berlin 805, Amsterdam —, Newyork 592, London 2217, Páris 4700, Milano —, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Prága 810, Budapest 220, Zágráb 385, Buenosayres —, Varsó 30, Bécs 100, osztr. leb. kor. —.

Budapest, jul. 5. Lei 387—397, font ster. —, —, leva —, dollár 250—260, francia frank 2080—2100, marka 357¼—367¼, lira 1280—1300, osztr. kor. 36¾—38¾, rubel 47—49, svájci frank 4300—4400, szokol 352—372, dinár 685—695, lengyel marka 16¼—18¼.

A jugoszláv kormány demarsa Ausztriához

Bukarest, jul. 5. (Damian) Belgrádi jelentés szerint a szerb kormány demarsot intézett Bécsbe, amelyben rámutat arra, hogy osztrák részről szervezték meg a balkáni terrorista mozgalmat, amelynek folyamánya volt a régens elleni merénylet. A demars barátságos jellegű. A jegyzék hangsúlyozza, hogy Prága és Bukarest egyetért a jegyzékben foglaltakkal. A szerb kormány nemzetközi kommunista-ellenes szövetségre vonatkozó tervzetten dolgozik, amelyet a kormány mindentűvé el fog küldeni.

„SZÍNHÁZ”

Magyar Színház heti műsora:

Csütörtök: Vén bakancsos és fia, a huszár. Esti előadás mérsékelt délutáni helyárrakkal. Szentgyörgyi István fölépésével.
Péntek: Bohémélet. R. Lorbeer Ilona és dr. Bródy Miklós vendég szereplésével. Rendes helyárrakkal. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.
Szombat: Jó éjt, asszonyom. Ujdonság először. Patika. Ujdonság először. Színész nem ember. Ujdonság 3-adszor. Ezenkívül új kabaré-számok Berky Lili és Gózon Gyula együttes fölépésével. Rendes helyárrakkal.
Vasárnap: Kva. Berky Lili bucsufölépésével. Rendes helyárrakkal.
Hétfo: Hofmann meséi. Kovács Dezső vendégjátékával. Új szereposztással. Rendes helyárrakkal. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.

Szakács Andor jubileuma. Ünnepe volt tegnap a kolozsvári magyar színháznak. Harmincöt éves jubileumát ünnepelték Szakács Andornak, a színház egyik legkiválóbb művészenek. Valtozatos életpálya, sok megérdemelt siker után jutott el a mai ünnepléshez, amely elől már nem térhetett ki, mint ahogy elhárított magától eddig minden ünneplést. Sokoldalú színész, aki klasszikus és modern darabokban egyformán nagyszerűt tudott alkotni, mert mindig magát adta és embert játszott. Harmincöt év után még ma este is a Lear király nehéz, fáradságos szerepét játszotta végig annyi bensőséggel, oly mélységes emberi tragikummal, amelyet csak az igazi művészeti östalajából lehet így kialakítani. Az előadás megkezdése előtt nyit szinpadon a színház egész személyzete, élén Janovics direktorral ünnepelte a jubiléumot, aki közvetlen, meghatott szavakban köszönte meg azt. A szívből jövő bensőséges és kollegális ünnepség után a közönség folytatta az ünneplést. Minden jelenés után nyiltszini taps, majd a felvonások végén szünni nem akaró tapsorkán és az ünneplésnek többibben kellett a vasfüggöny előtt is megjelennie. Az egész előadásról csak a legjobbat lehet írni, Szentgyörgyi Kent grófia a legtökéletesebb művészetet nyújtotta. Lengyel, Táray és Mihályfi kitűnőek voltak, ugyancsak Baróti Erzsébet és Iszaki Margit is. Külön kell megemlíteni Szakács Erzsébetet, az ünneplés leányát, aki Cordelia szerepében mutatta be örökös művészi tehetségét.

A színház iroda hírei: A szombati premiere. Rendkívüli érdeklődés tapasztalható a közönség széles rétegeiben a szombat esti premiere iránt. A „Jó éjt asszonyom” című ujdonság, amelyben Berky Lili, Táray, Berky József fogja a főszerepeket játszani, az idei budapesti színházi evadnak igazi szenzációja volt. Ugyancsak a „Patika” is, melyet Kolozsvárott szintén ezuttal fognak először játszani. A közönség általános kérésére ezek mellett a „Színész nem ember”-t is el fogja még egyszer játszani szombaton este Berky Lili és Gózon Gyula. Az új tréfák és magánszámok egész légiója fogja mulattatni a szombat esti közönséget, amelyek közül külön felhívjuk a figyelmet a „Kis kacsa fürdik” című szenzációs számra, amit Berky Lili fog előadni. A szombati premiert rendes helyárrakkal tartják meg. Félhelyáras esti előadás. Ma este mérsékelt helyárrakkal fog színrekerülni a „Vén bakancsos és a fia, a huszár” a főszerepben Szentgyörgyi Istvánnal. — Berky Lili bucsufölépése. Vasárnap este legheirebb szerepében, a Lehár „Évjá”-ban vesz hosszabb időre bucsut a kolozsvári közönségtől Berky Lili.

Zsidók! gondoskodjatok a Kaddis-tókról! Adakozzatok a Tarbutra!

SPORT

UTK—Haggibbor 1:0 (0:0). Biró: Winkle. Telt tribün. Izgalmas, de sokszor nagyon durva mérkőzésben volt része kedden délután Kolozsvár sportközönségének. A Haggibbor-támadással kezdődik a mérkőzés. A 12. percben az UTK centerhalfja márszóvalításba kerül a bíróval. Korein kapus kvalifikálatatlan kifejezésekkel szól közbe, mára a bíró kiállítja. Az ellenszenves és sportszerűtlenül viselkedő Moskovits vezetésével az UTK levonul. Egy kis tanácskozás után Korein bocsánatot kér a bírótól és így a játék tovább folyik. Gyönyörű mezőnyjáték az első félidőben, a Haggibbor kitűnő formában játszik és védelemén az UTK minden támadása megtörik. Mindkét csapat erős tempót diktál, az első félidő mégis eredménytelenül ér véget. A második félidőben az iram fokozódik, az UTK, főleg Hegyi közepfedezet rossz példájára brutálisan, de jól játszik. A 18. percben az UTK kapuja előtt a Haggibbor jobb összekötője biztos gólt téveszt. A 20. percben Sugár kifutása következtében a Haggibbor kapuja üresen marad, a labdát, amelyért a kapus fut, Lazarovics hátvéd oldalra fejeli és az ungváriak jobb összekötőjének különben nagyon gyöngye labdája így kerül a hálóba. A mérkőzés mindvégig izgalmas és erős, de több gól nem esik. A Haggibbor legjobb embere Braun centerhalf volt, de az egész védelem derekasan megállta helyét. A csatársor, főleg a kapu előtt, bizonytalanul játszott. Az UTK-nak ma is a kapus és Hegyi volt a legjobb embere, csatársora fűggen és észszerűen játszott. A bíró Winkle István erélyesen és precízen vezette a mérkőzést, figyelmét alig kerülte el valami.

Haggibbor törpe—Haggibbor oldboy: 3:0 (0:0). A kivénült footballis-ák a második félidőben már nem tudtak ellentálni a fáradhatlanul és észszerűen játszó törpéknek.

UTK—KAC. Csütörtökön délután félhatkor játszó az ungváriak harmadik mérkőzésüket a KAC teljes első csapatával. Az érdekes meccsre mindkét csapat nagy ambícióval készül. Az UTK-nak ez le egyúttal bucsuszereplése Kolozsváron.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv. társaság
 Szerkesztőség: Csütörtök Reg. Partizánok (volt Porosa József-ut) 43.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.

As Uj Kelet előfizetési árai:
 Egész évre 280.— L. Negyed évre... 100 L.
 Fél évre... 200.— L. Egy hétra... 40 L.
 Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvarokon 1.50 L.
 Birdetéseket milliméteres díjszabás szerint vess fel a kiadóhivatal.

NYILTTÉR*)

Atulított Peszternak Salamon szászlekenzei lakos kötelességemnek tartom, hogy lakástgyem törvény és jogszertinti elintézése alkalmából nyilvánosan hálás köszönetemet fejezem ki Popescu Virgil prefektus urnak, Scridon subprefektus urnak, Simón primptor urnak és Traiesou csendőrszázados urnak, beszercei lakosoknak, akik önzetlen fáradozásukkal ügyemnek igazságos megoldását elősegítették.
 Szászlekence, 1921. július 5.
Peszternak Salamon.

*) E rovathban közöltékért a beküldő felelős.

Grünwald és Péchy
Üvegesiszolda,
tükörárugyár és
épületüvegezési vállalata
Oradea-Mare, Str. Gerliczy-utca 16

tudatja, hogy tükörüveg-szállítmánya megérkezett!

Készít mindentféle csiszolt butorüvegeket és tüköröket, tükörök ujralfoncsorozását. — Fintükörök I. II. III. rendű (10/15 coll) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblaüvegek állandó nagy raktára

Tarbutth Országos Zsidó Iskola-egyesület Rendelkezési Alap

A „Tarbutth célja az erdélyi zsidósághebraizálását szolgáló intézmények létesítése, illetőleg fentartása.

5681. Sziván hó 8-ig befolyt 24217-92 Lei
 5681. Sziván hó 8-tól Sziván hó
 30-ig a következő adományok folytak be:
 Általános adomány 3392 80 .
 Önmegadóztatás 100 — .
 Összesen 28910-72 Lei

Általános adomány

Izsák Benci, Béni és Lajos Nyáradszereda 80, I. fu oszt. a zsidó gimnáziumban 80, a zsidó gimnázium Ia, Ib és III. osztályok 81-80, Adler Sámuel 2245, Mendelovits József 40, Weinstein Teréz 100, dr. Erdős Sándor 100, özv. Rendesné, Mózes Sarolta: édesatyja Mózes Ábrahám nevére 40, nővére, megb. Mózes Sarah Johanna Henriette nevére 20, fivére, megb. Mózes Jakab nevére 20, Mózes Gizella, édesatyja megb. Mózes Ábrahám nevére 20, Zádor Melitta, a zsidó leánygimnázium IV. o. t. kiváló szorgalmáért kapott 100 lei jutalomdíjat a Tarbut alapra adományozta, a zsidó leánygimnázium IV. osztálya Herz Szidónia osztályfőnököknek a nevére ajándékmegváltás címén 125, a dési meeting alkalmából előtérvezett bencsolásokból a Tarbut alap részére befolyt adományok 561, Farkas Miksa Öhlbaum ur utján 50, Mendel Lajos 200, Gutfried Adolf 100 lei.
 Összesen 8892-80 lei.

Önmegadóztatás

Sámuel József 100 lei. Összesen 100 lei.
 A Tarbutth O. Zs. I. E. Főttkarsága.

Befőttes- és uborkás-üvegek megérkeztek

prima minőségben legolcsóbb árban kaphatók

Táblaüveg — Ablaktapasz
 Kristályfehér üvegaruk —
 Porcellánárak — Wilhelmsburgi köedény — Keretlecek

waggontételben is kaphatók

Romlós Testvéreknél
ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD
Kérjen árajánlatot!

Externa nemzetközi szállítási és vámolási vállalat

Központ: Oradea-Mare.
 Filékok: Biharpüspöki, — Bihar-keresztes, — Nagyszalonta, Kötégyán, Halml

Nemzetközi transportok. Állandó gyűjtőwaggonok Wienből, Budapestről és a külföld nagyobb városából. — Állandó beiföldi gyűjtőforgalom.
 Sürgőnycim: „EXTERNA“ — Oradea-Mare

Vidéki nagykereskedők figyelmébe!

Külföldről tömegesen érkezett küldemények folytán — olcsó árban árusítjuk a következő cikkeket:
 Grohmann cerna 24 és 48 gombolyagos, iskola-pamut, berliner és Imperial pamut, horgoló cerna, gouvre zsinór és ruhadíszek, koronaszelyem, himzések, szalagok, csipkék, cipőfüző, állványpapír, levélpapír és boríték, írónok, radirgummi, palatábla és mindenféle iskolai cikkek. — Debreceni meszelő- és kefeárak gyári lerakata.

Saját gyártmányu szemfedelek, koporsódíszek és temetk. cikkek

Szállítás postán és vasuton

Spitzer és Lengyel rövidáru nagykereskedők
ORADEA-MARE, (NAGYVÁRAD) ZÖLDFÁ-UTCA 14. SZÁM

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.

Telefon 71 Interurban

Állandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karlsbaldí porcellán, díszmü- és konyhaberendezési cikkekben.

NEUMANN M.

férfi flu- és leányka-ruha áruháza
 CLUJ—KOLOZSVÁR, — FÖTÉR.

Fresko férfi-öltöny tiszta gyapju Lei 750.—

MILLIÓS

légyapapír,

befűző pergament és befűző spúrka kapható

Erdélyi Simon

papír-, rövid- s norinbergi áru nagykereskedésben

Cluj, Str. Regina Maria 37.

Utlevelek láttaozásért és bármely más bukaresti megbízást vállalunk. Állandó megbízható kurtizolnolatot tartunk. — „RECLAMA“ Fötér 4. l. emelet

BREUER ÉS RÓNA

nemzetközi szállítási- és bizományi vállalat

ORADEA-MARE. Interurb. telef. 5-55

Szállít bármely országból egész Románia területére waggontételeket és darabárakat biztosítással.

Olcso díjtételek. Külön árubiztosítási osztály

Concurs

I. Die ort. izr. Cult. Gem. in Sibiu (Hermannstadt) sucht für die diesjährigen... Ein notenkundiger... II. Bei derselben Gem. ist pr. Oktober d. J. die Stelle eines... Vom Reflektanten wird erwünscht, dass derselbe... Gesuche nebst Angabe des Alters u. Familienstandes, bisherige Wirkung, sind an den gefertigten Vorstand einzusenden. Sibiu, am 28 Juni 1921.

Dr. Josef Schwartz Präses.

Dályázat

A nagyváradai ort. izr. polg. iskolájánál ujonnan szervezett héber nyelvi tanári állásra ezenel pályázatot hirdettünk. Pályázhatnak oly szaktantervűk, akik a héber nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják s képesek azt mint élő nyelvet oktatni és a növendékekkel eljáratni. Javaldalmazás: a bitközség tanárainak szabályzatában biztosított fizetés, lakbér és mellékjándóság. Pályázók tartoznak ajánlataikat képesítési okmányaik másolatával, valamint korukat, családi állapotukat és vallás-erkölcsös magaviseletüket tanúsító igazolványaik másolatával felszerelve alulírott hitk. előjárásához legkésőbb folyó évi július hó 30-ig benyújtani. Oradea-Mare (Nagyvárad), 1921. június 28.

Ullmann Ábrahám Nussbaum Sámuel hitk. főjegyző. 2121-I hitk. elnök.

LISZT GÁRDOS ÉS BORNSTEIN waggontételekben, legolcsóbb napi árban kapható. Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 40. Telefon 30

„Melissát” kérjen, ha finom cukorkát akar!

APROHIRDETÉSEK

Egy 200 aru 1 lei. Vastagabb betűvel 3 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 10 lei.

Egy intelligens, komoly tanító keresetik, aki német és magyarból egy 14 éves fiút tanítsa. Cím a kiadóhivatalban. 2126-I Augustus 1-ére magyarul és románul beszélő segédet keresek, ki a vas- és fűszer szakmában kellő jártassággal bír. Írásbeli ajánlatot fizetési igényekkel kér Mindszent Salomon Zsibó. 2127-I

Két intelligens fiatal ember butorozott szobát, esetleg két ágyat keres. Cím: Ombos-nyomása, Miniorita-utca. Cement eladó kicsinyben és nagyban Faháznál, Malom-utca 1 alatt. 1189-I

FRISCH bádogos és vízvezeték szerelés elvállal minden e szakmába vágó új munkákat és javításokat úgy helyben, mint vidéken a legjuttányosabb árban. 2072-I Monostori-ut 143

Balancmérleg hitelesítve 1249 kg 8 5 10 Lei 290.- 300.- 350.- Páncélduivlakat 1 dzl Lei 85 45 55 65 75mm. 80.-96.-120.-160.-200. postán, franco utánvéttel Siern vaskereskedésében Oradea-Mare Nicolae Jorga [Zöldfa-utca] 10. szám

Talp és bocskor! Állandó nagy készlet kizsugároló gyal, készítmény, előszáraz talp 45-60 letes árban kg-ként, ugyszintén elsőrendű bocskor kapható egészben és felvágva, - kicsinyben és nagyban Sámson Manó bőrgyárában Gyufagyár-utca 1. Gyorsáuraktárátellenében. 1008 Telefon-szám: 886 - és - 887 HA vérszegénységben, idegbetegségben, sz ivarszervek idült bántalmában szonved, vegye meg a pártatlan gyógyhatású - fűrűdől célokra használt - hitánó vadszárkelti természetes vadszárkelti (Eisenminerale-moor, Moersalz) kapható minden mennyiségben a Rózsa nagydrogeriában Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 28 (Mátyás kir. tér) 1215

KLEIN ÉS LAZÁR nemzetközi szállítási vállalat Arad, Str. Col. Pirici (Vörösmarthy) 2. Rendszeres gyűjtő és vagonforgalom a külföld valamint belföld minden irányából és irányába Kirendeltség a curtici határállomáson

BLUMENFELD ÉS SIMON RT. CLUJ 1908 Bor, szesz, nagykereskedés, likőr- és rumgyár. Ajánlja saját főzésű szilva-, seprűpálinkáját és cognacját, kitűnő likőr- és rumkülönlegességeit, valamint finom uradalmi fűszereit. Str. Julia Maniu (v. Szentegyház-u.) 29

Tulhalmozott raktár redukálása következtében mindennemű fűszer, gyarmat- és festék-árúinak árait - úgy nagyban, mint kicsinyben mélyen leszállította a Kalmár Áruforgalmi R.-T. Cluj-Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 42 Rész már 8:50-től 12 egységig kapható

KRISTÁLY Fest, tisztít. TELEFON 500, 11-21

Figyelem! - Figyelem! SZOVÁTA FÜRDŐ FELSŐ TELEPÉN megnyílt a legkényesebb izléseknek is megfelelő tisztá és olcsó káser étterem. Ebéd 25 lei, - reggeli, vacsora 25 lei. Szálloda személyenként 20 lei naponta. Berger Sámuel Sovata Bala - Szovátafürdő, Szentiván-villa

CURORRA ÉS CSOROLÁDÉ RAKTÁR LUSZTIG és NUSSBÄCHER Calea Regele Ferdinand No. 31 Szállítunk postán, utánvét mellett.

Hochteill Ignác 1200 bórkereskedése Piata M. Viteazul 40. (Széchenyi-tér) a nagy vashid mellett

vas-üzlet BARZEL vas-üzlet Piata M. Viteazul 37 (v. Széchenyi-tér)

Figyelem! Olcsó árak! 1/4 cérna fejkendő... tucat 90 lei 1/4 Köpper fejkendő... tucat 120 lei 1/4 vászonzebkendő... tucat 36 lei 180-as Brocát sárga fejkendő... tucat 180 lei 1 Női himzeft vászon ing darabja... 35 lei Női harisnya, fekete, fehér, barna, ... tucat 100 lei „GLORIA” kötött-, szövöttáru nagykereskedés CLUJ-KOLOZSVÁR, Székypalota

KERESKEDŐK FIGYELMÉBE! Megmaradt pamulfonalak bérszövését elvállalja: az Erdélyi szövőgyár P. Mih. Vit. (Széchenyi-tér) 19. Tornavivóda

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirii (v. Mátyás király-tér) 28. Nemzetközi szállítási vállalat. Rendszeres gyűjtő- és vagonforgalom a külföld, valamint a belföld minden irányából és irányába. Fuvardíjviszterítési és felülvizsgálóiroda.

Csak egy ut vezet az erőhöz, egészséghez a pártatlan hatású HIGIEA SÓSBORSZESZ Kapható mindenütt! Gyártja: „HIGIEA” Kozmetikai és Vegyészeti Gyár 1214 CLUJ - KOLOZSVÁR

„METROPOL”-ban Caffe-restaurant és elsőrangú cigányzene esténként (1920)

A legjobb rum- és likőr-essenciák a legolcsóbb árban kaphatók. Glück Henrik gyárában Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict. 1253 (volt Kolozsvári-u.) 74

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timárhuladékokat legmagasabb napiárban vásárol Szaru- és csontárugyár R.-T. Cluj

Szenzációs olcsó árak WEISZ ÉS MOLNÁR cégnél Cal. Reg. Ferdinand (Wesselenyi Miklós-u.) 7. 1a kartonok... 7:50 lettől 1a angol ing zefir 16.- lettől 1a zefir... 13.- lettől Bőreres oxitrd... 16:50 lettől Pehéremű vászon 9:50 lettől

Szikkvizgyárosok figyelmébe Ajánlunk elsőrangú cseh gyártmányú szódavízűvegeket teljesen felszerelve, a legolcsóbb napi árban Szifonfejeket saját külföldi mintára berendezett gyárunkból alumíniumból vagy cinnből. Mindennemű a szódavizgyártáshoz szükséges kipróbált minőségű gummiáru - állandóan nagy választékban raktáron Neumann Testvérek Lugoj (Banat)

Kész nyári ruhák, hölgyek és leánykák részére érkeztek SIPOS JENŐ céghez Póter 17. szám.

PANAMA KALAPOKAT felelősség mellett a legszebben és leggyorsabban tisztítanak KOHN N. EMIL villanyerőre berendezett férfi- és női kalapműhelyében Cluj, Reg. Ferdinand (Ferenc József-ut) 37